

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

24. De Donationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

quod creditor utilius est. *l. 7. §. 3. ff. h. t. l. 1. §. 1. Carpov. p. 2. constit. 29. def. 17.*
 2. Potest facta solutione debitor chirographum, si quod dedit, a creditore per conditionem sine causa repetere potest. *l. ult. C. h. t. vel etiam ad id exhibendum agere. l. ult. C. ad Exhibend.* Quod si nullum chirographum datum sit, aut quod datum est, amissum fuerit, potest a creditore petere apocham, vulgo *quittantiam* vocant, qua contineatur confessio debiti soluti. *Gail. 2. obs. 37. Eckolt. ad ff. h. t. §. 9.*

3. *Effectus solutionis ex parte rei soluta est,* quod praesumatur fuisse debita, ita ut solventi qui indebitam se solvisse asserit, incumbat onus probandi. *c. fin. h. t.* non enim verisimile est, quod diligens Paterfamilias jactet sua; praesertim si solutio facta sit ex causa aliqua praesentis. *l. item de indebitis. 25. ff. de Probat.* nisi periona, quae solvit sit privilegiata, ut pupillus, minor, mulier, miles, & rusticus; quae non ante intelligitur debite solvisse, quam is, qui accepit, debitum sibi fuisse probaverit. *d. c. fin. Junctis Gloss. h. t. & d. l. cum de indebitis §. fin. autem.*

Accipere humanum est, inopi donare Deorum. Nunquam tam paucos crede fuisse Deos.

§. I.

Donationis verbum originem trahit a dono, quasi dono donatio, teste JC Paulo in *l. Senatus. 35. §. donatio 1. ff. de Mortis causa donat.*

§. II.

Definitur donatio, quod sit liberalitas, quae nullo jure cogente in alterum exercetur. arg. l. 1. & 29. ff. h. t.

§. III.

Dividitur I. in perfectam, seu realem, & imperfectam, seu verbalem. Perfecta, seu realis est, qua donans rem alteri, & actu donat, & simul in effectu tradit. Et haec donatio propriissime dicitur, & definitur potest; liberalis donatio. Donatio imperfecta, seu verbalis est conventio de dono donando, scilicet cum quis per verba de praesenti actu quidem alteri rem donat, dicendo v. g. dono tibi hunc librum, vel equum, sed forte absentem, vel adhuc usui necessariam nondum tradit.

*II. Dividitur in donationem gratuitam, & remuneratoriam. Gratuita est, quae sit seclusa omni prorsus obligatione tam justitiae, quam gratitudinis ex parte donantis, adeoque ex pura pura liberalitate, & absque meritis Donatarii. Et haec proprie donatio appellatur in *l. 1. ff. h. t.* Remuneratoria est, quae sit ex aliqua obligatione, non quidem justitiae, sed gratitudinis ex parte dantis ob merita Donatarii. Et haec non est proprie dicta donatio, etsi absolute donatio dici possit, cum satis sit rem donatam non esse debitam ex jure, seu justitia juxta *d. l. 29. ff. h. t.* Ubi tamen illud breviter noto, quod statuta, aut leges odiosae de donatione loquentes non sint extendendae ad remuneratoria, nisi aliud ex verbis, aut sine legis expressè colligatur, siquidem in odiosis terminus donationis strictè*

Est

TITULUS XXIV.

De Donationibus.

SUMMARIA.

1. Donationis etymologia. 2. Definitio. 3. usque 6. Divisio. 6. Origo. 7. usque 15. Quinam donare possint, qui non? 15. 16. 17. Quae res donari queant? 18. usque 25. Quae ex parte donantis requirantur, quae ex parte Donatarii? 25. Quis sit finis donationis? 26. 27. Quis effectus? 28. & seq. In quibus causis revocari possit donatio?

Nunc ordo nos ducit ad donationis materiam, charam quidem, sed in praxi raram, nam ut Poeta cecinit.

est accipiendus, scilicet pro donatione merè liberali, omnem etiam gratitudinis obligationem excludente. Sanchez lib. 6. de *Marrim. disp.* 6. cum Communi. Card. Tusch. lit. D. concl. 610 n. 16.

5 III. *Dividitur* donatio in donationem inter vivos, & mortis causâ. *Donatio inter vivos* est, cum is qui donat, mavult habere illum, cui donat, quam se. l. *senatus* 45, §. 2. ff. de *Mortis causâ donat.* Clariùs: est liberalitas, quæ fit sine ulla mortis, aut mortalitatis cogitatione. *Donatio mortis causâ* est, cum quis mortis intuitu donat rem, quam se magis, quam Donarium, & hunc potiùs, quam hæredem habere vult. §. 1. *Inst. h. t.* De illa in præfenti, de hac fortè alibi agemus.

§. IV.

6 *Causa efficiens* donationis est vel remota vel proxima.

Remota est jus naturæ: quippe liberalitatis Author ipse Deus per implantationem animæ hominis & hunc quoque affectum ipsi indidit, ut pronior esset ad dandum, quam ad accipiendum; ut ut non negandum, hodie perversam hominis naturam malle accipere, quam dare juxta illud Poëtæ:

Hæu! creber nimium est hoc Abblativus in orbe.

In pretio rursus quando Dativus erit?

7 *Proxima* est donans. Potest autem donare omnis, qui habet dominium cum libera administratione, nec specialiter donare prohibetur: siquidem non tantum illis, qui rerum suarum liberam dispositionem non habent, ut sunt Pupilli, Minorenes, Prodigii; sed etiam inter alias certas personas, partim ex *Jure Civili*, partim ex *Jure Canonico* Donationes sunt prohibitæ

8 *Jure Civili* I. donare non potest Pater filio, quem in potestate sua habet. l. 1. §. 1. ff. l. *cum de bonis*. 11. C. h. t. quia quidquid filiofamilias ab ipso Patre datur, in peculio profectitio,

& ita in dominio Patris est, adeoque Pater non tam filio, quam sibi ipsi donaret. Planè Mater indistinctè suis filiis rectè donat, ut etiam Pater filio emancipato, vel juxta consuetudinem hodiernam, postquam filius per contractum matrimonium patriâ potestate liberatus est, cum his casibus cesset ratio potestatis patriæ, & peculii profectitii. Illud tamen utilitatis adfert donatio facta filio in potestate constituto, quòd confirmetur emancipatione, ita scilicet; ut si Pater, dum filium ex potestate dimittit, non revocet rem donatam, ex tunc donatio convalescat, & ulterius revocari nequeat. l. *donationes*. 31. §. 2. ff. h. t.

II. Prohibetur donatio inter Conjuges: ratione, nè vel nimius amor alterutrum ad paupertatem redigat, vel certè difficultas donandi, & denegatio rei ab altero desiderata inimicarum & litium causam præbeat. l. 1. l. 3. ff. de *Donat. inter vir. & uxor.* Unde tametsi vir defacto uxori, aut uxor viro aliquid donet, semper iterum revocare poterit, morte tamen donantis, si moriatur ante Donarium, confirmatur. l. 32. §. 2. ff. l. 1. §. 3. C. *Eod.* & Ego infra in lib. 4. tit. 20. n. 22.

III. Nihil potest donare miles suæ focariæ, sive concubinæ: quamvis enim alias etiam inhonestæ donationes valeant, & tam bene meretrici, quam bene merenti donari possit per l. 5. ff. h. t. *Milites tamen meos*, inquit Imperator in l. 2. de *Donat. inter vir. & uxor.* a focariis suis hac ratione, fidelisque adulationibus spoliari nolo. Et quia alias Clerici ordinariæ participant privilegia militum, cum & ipsi militare dicantur, eadèque subit ratio, nè scilicet blanditiis foeminarum de pauperati, avocentur à Divinis & c. rectè hanc juris dispositionem, & annulationem donationum Concubinis factarum, etiam ad Clericos extendit Rota dec. 46. n. 6. coram Ser. apb. Cæsar de Panimoll. dec. 59. n. 38. Covar. in c. *peccatum*. p. 2. §. 2. n. 2. IV. Lt.

10. IV. Licet amplum sit officium, & satis magna Tutorum, Curatorumve auctoritas, eo tamen potestas eorum minime se porrigit, ut ex bonis, quæ administrant, donare quicquam valeant. arg. l. 28. §. fin. ff. de Pactis. cum officii eorum sit, administrare bona, non veto perdere. l. 7. pr. ff. h. e. nisi donare velint pro more, & liberalitate ejus, cujus bona administrant. Unde ab hac prohibitione DD. communiter excipiunt Tutores, ac Curatores personarum Illustrium, aut Nobilium. Gail. 2. observ. 72. num. 8. Carpz. p. 2. constit. 11. def. 48. n. 4. arg. l. 12. §. 3. l. 13. ff. de Administr. & peric. tutor. l. 7. §. 3. ff. h. e.

11. De Jure Canonico prohibetur Ecclesiarum Prælati, nè ex bonis suæ Ecclesiæ immoderatas donationes faciant, cum non sint Domini, sed solum administratores: & si defacto in detrimentum Ecclesiæ donare attentent, tanquam de Jure invalidæ à Successore revocari poterant. c. 2. h. t. Præterea tum per antiquissimos Canones Apostolorum, tum novissime in Concil. Trid. sess. 25. de Reform. c. 1. Episcopis, & quibuscunque beneficia Ecclesiastica obtinentibus omnino interdicitur, ne ex bonis Ecclesiasticis Consanguineos suos ditent, sed econtra quam maxime potest, S. Synodus eos cohortatur, ut omnem humanum erga Fratres, Nepotes, Propinquosque carnis affectum deponant. Denique monentur omnes Clerici non tantum bona suarum Ecclesiarum, verum etiam bona intuitu Ecclesiæ acquisita, & redditus ordinarios suorum beneficiorum sibi superfluos non aliter, quam ad pios usus donare, aut expendere. c. fin. dist. 16. & passim alibi.

12. *Questionis* est; an Prælati saltem donationes remuneratorias de rebus Ecclesiæ facere possint suis officialibus, aut ministris? Resp. posse per text. in c. 5. h. t. id enim discreta administratio exigit, neque potestatem alienæ rei administratoris excedit, cum etiam Tuto-

res id possint, qui tamen non sunt administratores perpetui, nec tam amplam administrationem habent. l. 12. §. 3. ff. de Administr. tutor. Interim quando Prælati, vel aliæ personæ, quibus de jure prohibitum est donare, remuneratorias donationes facere volunt, necesse est primo, ut merita Donarii sint proportionata, & condigna premio donatō: aliàs enim, in quantum donum excedit meritum, non erit donatio remuneratoria, consequenter nec valida. Secundo non creditur assertioni Prælati donantis, si in genere dicat, se donare propter merita, sed merita hæc specificari, & in dubio à donatio probari debent, aliàs legi donationem prohibenti facile fraus fieri posset, ut rectè advertit Jul. Clar. §. Donatio. q. 3. n. 2. Tusch. concl. pr. concl. 626. lit. D. Tertio, si Prælati Ecclesiarum alicui propter bene merita rem immobilem, aut mobilem valde pretiosam donare velint, etiam consensum Capituli, & superioris adhibere debent: quia ad donationem, uti ad quamcunque aliam alienationem rei Ecclesiasticæ duo copulative requiruntur; scilicet *justa causa*, & simul *solennitas* à Jure præscripta, atque alterutro istorum prætermisso actus invalidus, & nullus erit, ut probavi in sit. de Reb. Eccles. alien. vel non.

Connexa difficultas est, an consuetudinet introduci possit, aut defacto introductum sit, ut Prælati suis Consanguineis, aut aliis ex mera liberalitate donare queant?

Rationem dubitandi suggerit Alexander III. in c. 3. h. t. in quo rescripsit Vigorieni Episcopo, in donatione Abbatis datæ rei quantitatem & illius terræ consuetudinem, quæ tamen sacris Canonibus non obviet, attendendam esse, & secundum hoc donum aut ratum, aut irritum judicandum.

Verum Panormit. & Barb. in d. c. 3. h. t. docent nullâ consuetudine introduci posse, ut bona immobilia, vel mobilia pretiosa donari possint;

possint: nullam item consuetudinem impedire posse, quò minus immoderatas donationes quascunque in grave detrimentum Ecclesie factas revocare, aut saltem per viam restitutionis in integrum rescindere liceat: quia talis consuetudo hòc ipsò SS. Canonibus alienationem rerum Ecclesiasticarum prohibentibus, & econtra Ecclesie graviter læsa restitutionem in integrum concedentibus directè obviaret, & tanquam irrationabilis non valeret. Planè si res donata exigua sit, vel si ex rationabili causa, veluti ob bonè merita fiat, nulla consuetudo requiritur, cum etiam res immobiles exigui valoris, puta terrulas, aut vineolas, sine omni solemnitate alienare liceat. *c. terrulas. causa 12. q. 2.*

Et ad hoc potissimum facere videtur consuetudo in *cit. c. 3.* requisita, nimirum ut determet, quanam donatio modica, vel immodica sit? cum enim id à Jure non determinetur, ea communi hominum æstimatione, consideratis redditibus Prælaturæ, exemplis Antecessorum, aut approbatione Superiorum, judicandum erit, ut docent communiter DD. in *d. c. 3. h. t.*

§. V.

14 *Materia, sive objectum donationis est res, quæ donatur. Possunt autem donari res omnes humano commercio obnoxie: corporales & incorporales: mobiles & immobiles etiam alienæ, quarum donatio si bonà fide facta sit, eatenus valet, quod fundet titulum usufructuionis. l. 1. ff. Pro donato.*

Frequens in scholis *questio* est: utrum valeat omnium bonorum tam presentium, quam futurorum donatio?

15 Negat communior DD. quam sequuntur Schneidw. *ad Inst. h. t. n. 86.* Clar. *lib. 4. Sent. §. donatio q. 16.* Carpvov. *lib. 5. Resp. 65.* & Gomez. *tom. 2. Var. resol. c. 4. n. 5.* qui eodem *tom. 2. cap. 14. n. 24.* nec juramentò firmatam hanc donationem subsistere posse,

asserit; partim propter textus in *l. stipulatio 61. ff. de V. O. & in l. fin. C. de Pactis.* partim ob rationem, quòd per eam auferatur libera testandi facultas causà utilitatis publicæ permittà, cum is, qui nulla bona in civitate reliquit, hæredem habere non possit. *l. 28. ff. de Vulg. & prepill. substit.*

Sed prævaleret sententia affirmativa, quam tventur Harprecht *ad Inst. h. t. §. 2. n. 118.* Clariss. Frid. Ernest. à Somering. *cod. tit. n. 4.* & alii: cum enim quilibet Dominus disponere possit pro libitu de rebus suis & presentibus, & futuris, nisi lege prohibeatur, *l. 21. C. Mandati* cur non etiam de omnibus bonis per donationem, ut quæ nullibi reperitur prohibita, sed potius approbata per textus expressos in *l. 35. §. 4. C. de Donat. l. 8. C. de Revoc. donat. l. 5. C. de inoffic. donat. l. 17. §. 1. ff. Quæ in fraud. credis.* in quibus de omnibus omninò bonis sermo est. Atque hæc sententia maximè obtinet, si donatio fiat causæ piæ per *o. fin. de Success. ab intest. & c. 8. causa 19. q. 3.* siquidem in tali donatione jus Gentium, & Canonicum sequimur. Tiracquel. *Privil. piæ causæ 100. Barb. J. E. U. lib. 2. c. 13. n. 17.*

Nec difficilis est responsio ad *l. 61. ff. de V. O. & l. fin. C. de Pactis.* loquuntur enim de pactis, & stipulationibus captatoris, quæ inducunt votum captandæ mortis alterius; cujus modi non est donatio omnium bonorum, cum, ut effectum suum fortiatur, mortè Donatarii opus non sit, sed quoad bona presentia ad tradendum statim agi possit; quoad futura autem Donatio expediat, ut Donator diu vivat, & ita plus acquirat; cur ergo illi mortem machinaretur? Minus probat adducta ratio: in primis enim Donator omnium bonorum nunquam damnatur in solidum, sed semper tantum retinet, unde exhibere se possit. *l. 19. §. 1. ff. de Re jud. & sic semper bona habet, de quibus testari possit.*

De-

Deinde facultas testandi ita juris publici est, ut privatus illam sibi interdixit adimere queat, prout sanè arrogatione, per quam omnia bona transferuntur in arrogatorem & ingressu in Monasterium facultatem testandi constat impediri.

17 Illud addendum, bonis omnibus simpliciter donatis, presentia tantum non futura donata censei, eum stricti juris sit donatio. l. 22. ff. h. t. & de gravi hic Donantis præjudicio agatur. Zoël. ad ff. h. t. n. 29. Carpz. p. 2. const. l. 2. desin. 27. Hinc specialiter bonorum futurorum expressione opus, perinde sicuti bonis omnibus mobilibus, & immobilibus donatis specialis nominum mentio facienda est. Neque contrariatur huic assertioni, quod in hypotheca bonorum simpliciter, & generaliter facta comprehendantur bona tam presentia, quam futura. l. fin. C. Qua res pign. oblig. poss. etenim maxima inter bonorum donationem, & hypothecam differentia intercedit, ex quo hic de nullo vel exiguo præjudicio debitoris agitur, quia soluto debito omnia bona liberantur; donantis autem semel legitime bonis nulla recuperatio speranda.

§. VI.

18 Forma donationis alia est essentialis, alia accidentalis.

Essentialis duo concludit, quæ exhibet l. 55. ff. de Obligat. & Actio. ibi: in omnibus rebus, que dominium transferunt, concurrat, oportet affectus ex utraque parte contrahentium, nam sive ea venditio, sive donatio, sive qualibet alia contrahendi causa fuit, nisi animus utriusque consentit, perclusi ad effectum non potest. Itaque.

19 Ex parte Donantis requiritur voluntas donandi; quæ ut obligationem inducat, signò aliquò externò manifestata sit, necessum est, alias procedet regula: cogitatum in mente reatum nihil operatur: neque in dubio præsumitur, sed ab eo, qui asserit, sibi quid dona-

tum esse, probari debet per l. 25. ff. de Prob. & juxta vulgatum illud: quod toties, quoties alia, quam donationi conjectura capi potest, in dubio præsumptio, aut conjectura donationis non sit sumenda. Dan. Moller lib. 3. c. 37. n. 1. sufficit tamen hanc voluntatem utcumque declarari. l. 6. C. h. t. etiam per epistolam. l. 13. C. Eod. Imò interdum ex solo facto colligitur, ut si quis sciens indebitum solvat. l. 1. §. 1. l. 24. l. 26. §. 3. ff. de Condict. indebit. tamen si eâ mente datum sit, ut postea repetatur. l. 50. ff. eod. Si creditor reddat chirographum debitori, videtur enim inter eos conventum, ne debitum petatur, l. 2. §. 1. ff. de Pactis etiam si plures tabulæ ejusdem debiti fuerint scriptæ, nec omnes redditæ arg. d. l. 2. §. 1. Si inter dantem & recipientem sanguinis & amicitie vinculum actu intercedat per l. 39. ff. de Donat. inter vir. & uxor. maxime si dans sit nobilis, ac dives, & summa data non usque adeò magna. Menoch. de Arbitr. judic. cas. 88. n. 39 & 52. Celsus decis. 389. à n. 4. ubi plures conjecturas affert, ex quibus donatio præsumitur.

Ex parte Donatarii desideratur doni acceptio, cum expeditissimi juris sit, ante acceptationem donationis neque civilem, neque naturalem nasci obligationem per l. 10. ff. h. t. Hinc ante acceptationem Donator non tantum donationem moderari, verum etiam pro libero suo arbitrio revocare potest, idque quolibet modo, quo contraria voluntatis intentio demonstratur. P. Engel ad tit. de Pact. §. 1. n. 1. Hinc si Donans Donatarium certiore faciat de donatione, ante acceptationem autem literarum, moriatur, Donatarius donatæ rei dominus non fit, neque donationem post mortem Donatoris amplius acceptare potest, nisi eâ mente servo ejus res data fuerit, ut statim Domini fiat. l. 2. §. 6. l. 10. ff. l. 6. C. h. t. Fr. Ern. à Someting. ad Inst. h. t. n. 6. Carpz. lib. 5. resp. 62. Hinc similiter si ante Donatorem

Do-

Donatarius moriatur, acceptione nondum facta donatio ad hæredes non transmittitur; videtur enim acceptatio in arbitrium ipsius collata, non hæredum: aliud namque est velle dare jus ad hæredes transiturum, aliud velle dare hæredibus. P. Engel *loc. cit. num. 6.* Hugo Grot. *de Jure belli, & pac. lib. 2. c. 11. §. 16.*

21 *Disquisitionem* meretur: an, ut valeat donatio Ecclesiæ, vel ad pias causas facta, Administratorum Ecclesiarum acceptatio requiratur? Affirmativam cum aliis tenet Trentacinq. *l. 3. tit. de Donat. resol. 1. n. 1. arg. d. l. 10. ff. h. t. quæ generaliter loquitur.* Verior tamen est Negativam sententia: cum enim ejusmodi donationes Deo fiant, & ab eo statim acceptentur vix est, quod ambigas, talem donationem absque alia acceptione valere, & hæredem voventis obligare. *l. 2. §. 2. C. de Pollicit. Tiraquel de Privileg. pia causa. privil. 115. Carpz. lib. 5. Resp. 62. num. 16. Stryck de Cautel. contr. sect. 3. c. 9. n. 2.*

22 *Ad formam accidentalem* donationis refertur donandi modus, & donationis insinuatio.

Modum donandi quod attinet, donatio fieri potest vel per stipulationem, aut promissionem ad petitionem alterius, vel per pollicitationem, & motu proprio; inter quas conventiones illud interest, quod in primis donatio, seu conventio per stipulationem inter præsentem fieri debeat, quo sensu exaudienda *l. 38. ff. de Mort. caus. donat.* ubi mortis causâ donare dicitur, qui præsentem præsentem dat; qualis præsentia absente stipulatione non requiritur, quandoquidem traditio, promissio, & acceptatio utique etiam per internuntium fieri potest? Præterea interest, quod donatio facta à Principe motu proprio latiore interpretationem quam facta ad supplicationem, ac petitionem alterius, modò non cedat in præjudicium tertii arg. *c. olim. 16. de P. S. Quod præcipuè in Bullis Pontificiis obser-*

vandum. Addidi donationem à Principe motu proprio factam recipere latiore interpretationem: quoniam Principibus proprium est beneficere, & perabsurdum, perque temerarium foret, Principum liberalitatem astuta interpretatione non ad augmentum, sed ad diminutionem convertere juxta. *l. fin. C. de Præpositis Agentium.* Aliud dicendum de donationibus Privatorum, quæ stricti juris sunt *l. cum, qui 22. ff. h. t.* Nisi ad pias causas fiant, quibus propter fructum animæ nemo præsumitur parcere beneficere, ac proinde intuitu illarum donationes quoque privatorum latissimam interpretationem recipiunt, habito tamen respectu ad statum, & verisimilem mentem donatoris. Textus & Panormit. in *c. 6. h. t. P. Engel ibid. n. 5.*

Insinuatio, quâ donator coram Judice declarat suam voluntatem donandi, ejusque assensum, & auctoritatem requirit, exigitur, si donatio quingentos solidos, id est, quingentos ducatos Ungaricos, seu mille imperiales excedit *l. 25. & 34. C. h. t. Carpz. p. 2. constit. 12. defn. 12.* Omisâ hæc insinuatione donatio non in totum vitatur, sed eatenus, quantum summam legitimam transcendit, cum in his, quæ divicia sunt, utile per inutile vitari non debeat. *l. 5. §. 2. ff. de donat. inter vir. & uxov. l. 1. §. 5. ff. de V. O. cap. 37. de R. l. in 6.* non ita quidem, ut donatarius summam sibi datam non possit retinere, quia leges non obligant Donatarios, ut sponte restituant; sed ita, ut Donanti, aut ejus hæredibus liberum sit repetere excessum. Lessius *de J. & F. c. 18. n. 99.* Brunemann *ad d. l. 4. C. h. t. n. 17.* Imò sunt nonnullæ donationes, quæ, licet excedant quingentos solidos, absque insinuatione valent; qualis est I donatio à Principe, vel Principi à privato facta. *l. 34. in fin. pr. & auth. seq. C. h. t.* Quod ad Proceres Imperii post alios DD. extendit Mylerus *de Princip. Imper. cap. 27. §. 6. & 8.*

II. Donatio facta à Duce militibus in rebus mobilibus tam ex sua substantia, quam ex spoliis hostium, sive in ipsa bellorum occupatione, sive in quibuscunque locis degere noscantur. l. 36. §. 1. C. h. t. III. Donatio remuneratoria obsequiorum, vel beneficiorum. arg. l. 27. ff. h. t. Carpz. d. c. 12. desin. 13. Clarus §. donatio q. 16. num. 6. item donatio mortis causâ, utpote in qua testes quinque & nihil aliud desideratur. l. fin. §. ult. C. de coactis. juncta l. fin. Cod. de Donat. causâ morte. Ratio utriusque est, quia nec donatio remuneratoria, nec donatio mortis causâ propriè dicta donatio est. IV. Donatio, quæ fit in refectionem ædium, incendio, vel ruina consumptatarum, d. l. 36. §. 2. ff. t. V. Quando plures res diversis temporibus ab una persona donantur: nam tunc plures donationes esse censentur, non una, consequenter, si singulæ non excedant legitimam quantitatem, non est necessaria insinuatio, licet coacervatæ quingentos aureos excedant. d. l. 34. §. 4. C. h. t. & ibi Cujacius.

VI. Mulierum digladiantur. Interpretes, utrum donatio Ecclesiæ, vel ad alias pias causa facta insinuationis immunitate gaudeat? Negant Zoësi. ad ff. h. t. n. 48. Brunemann ubi supra n. 10. Carpz. d. const. 12. desin. 13. & plerique Civilitæ A Catholicæ. Affirmant communiter Theologi, & Canonistæ, quibus subterbo fretus auctoritate d. l. 36. C. h. t. & ratione, quod salus animæ liberalitatis limitationem excludat. Et quamvis in cit. l. 36. non fiat mentio piæ causæ in genere, sed tantum in specie pro redemptione captivorum, ac insuper in l. 19. C. de SS. Ecclesiis. decidatur, donationem piæ causæ factam insinuandam esse, nisi specialiter excepta sit, quemadmodum excipitur pro redemptione captivorum, ut ita in casibus non exceptis firmet regulam; nihilominus quia piæ causæ juris civilis dispositioni non subjacent, maxime quate-

nus ad salutem, & redemptionem animæ ordinantur, ideo merito secundum æquitatem canonicam, & jus gentium, quod donationes ad pias causas universim admittit, regulantur arg. c. relatum. 11. de Testament. proinde insinuatio solum de jure civili in donationibus requisita ad pias causas se non extendit. Ad hæc satis durum, si non injustum est, liberalitates erga DEUM impedire, vel restringere. Jul. Clar. §. donatio. q. 17. num. 1. præsertim nostro tempore, ubi ingens Ecclesiarum paupertas, & magna donantium ad pias causas raritas.

§. VII.

Finis donationis est mutua inter homines sublevatio: hominis namque interest, hominem beneficio affici, & beneficio affectum beneficium rependere oportet. l. Servus 7. ff. de Servis exportandis.

§. VIII.

Effectus donationis alius est donationis verbalis, seu imperfectæ, alius donationis realis, seu perfectæ.

Donatio verbalis, seu imperfecta inducit obligationem præcisiã ad tradendum donum. §. 2. Inst. h. t. & conditionem ex lege, si donatio nudo pacto; l. 35. §. fin. C. h. t. vel actionem ex stipulatu, si stipulatione facta est.

Donatio realis, seu perfectæ tribuit dominium rei donatæ, si donans fuit dominus; §. 40. Inst. de rer. divis. si non fuit, conditionem ulucipiendi donum. l. 9. §. fin. ff. h. t. juncto tot. tit. ff. pro donato.

Huc subjungi potest illa quæstio: an, si forsitan res donata à Domino fuerit evicta, donator evictionem præstare teneatur? Nego quoad donationem simplicem per l. 18. §. ult. ff. h. t. ubi generaliter dicitur, adversus donatorem rei alienæ nullam de evictione competere actionem: & ex ratione in l. 62. ff. de Edilit. edicto. expressâ, ne scilicet Donator

nator suæ liberalitatis pœnam patiat. In-
terim si sciens rem alienam donaverit igno-
ranti, datur decepto actio doli ratione sum-
ptuum, quos in rem donatam fecit, *d. l. 18. §. ult. ff. h. t.* Affirmo quoad donationem remuneratoriam, vel ob causam factam, arg. *l. 1. C. de Donat. sub modo. & arg. l. 27. & l. 34. §. 1. ff. h. t.* Certè donatario deberi evictionem, si expressè promissa fuerit, perspicuè traditur in *l. 2. C. h. t.*

§. IX.

29 *Contraria donationi est revocatio. Revocatur autem donatio vel pro parte, vel pro toto, sive in totum.*

Pro parte revocatur donatio, si sit inofficiosa, hoc est, si sit tantæ quantitatis, ut non sit salva portio legitima illis, quibus debetur. l. 1. & tot. tit. C. de inofficios. donat. eo enim casu post mortem donantis, ceu postquam demum legitima debetur, *Novell. 92. per querelam inofficiosa donationis rescinditur donatio non quidem tota, sed in tantum, ut legitima suppleatur. l. 1. l. 5. l. 8. C. Eod. Gail. 2. observ. 28. Bocer. tr. de Donat. cap. 3. n. 27.* Idque indistinctè sive re tantum, sive re & consilio simul fuerit inofficiosa. *d. l. 5. 8. & 9. C. Eod.* sive facta fuerit filio vel descendenti, sive extraneo: per *d. l. 1. in verbis: sive in quosdam liberos, sive in extraneos &c.* sive omnibus bonis donatis nihil planè conquerenti relictum fuerit, sive portio quædam, quæ tamem infra legitimam est, querelanti fuerit reservata. per *d. l. 5. & 7. C. Eod.* Dissentiunt Zoëf. *ad ff. h. t. num. 76.* Bartol. *in d. l. 1. C. de Inofficios. donat. col. 2.* & Perez *ad C. Eod. tit. num. 5.* Hanc autem querelam lapsu quinquennii, à morte donantis computandi, extingui text. est *in l. fin. C. de Inofficios. donat.*

30 *In totum donatio revocatur I. si Donatarius existat ingratus; ita ut injurias atroces in eum effundat, vel manus impias inferat, vel ja-*

cturæ molem ex infidiis suis ingerat, quæ notabile damnum in bonis fortunæ adferat, vel vitæ periculum per se, vel per alium creaverit, vel condiciones donationis appositæ implere detraxerit. Text. *in c. fin. h. t. & in l. fin. C. de Revocand. donat.* Præter has causas ingratitude nec similes, nec majores esse admittendas cum Zoëf. *ad ff. d. t. n. 90.* aliisque DD. statuo, eò quòd allegata *l. fin.* tantum ex causis relatis permittat donationem infringi, ut patet ex subjuncta clausula exclusiva: *ex his tantummodo causis:* Insuper donator causam ingratitude liquido probare debet institutà eò sine actione revocatoriâ, quæ ipsi soli, non hæredibus, in ipsum donatarium solum, & non in hæredes competit. *d. c. 1. h. t. l. 1. in fine l. 7. & l. fin. C. de Revocand. donat.* quia hæc actio ex delicto sive vitio ingratitude oritur, & vindictam continet. *l. 1. §. 1. & 2. ff. de Privat. delictis. P. Engel h. t. §. 3. n. 20.*

Addubitatum scio: num donatio Ecclesiæ vel Monasterio facta propter ingratitude Prælati vel Capituli revocari possit? Ita putat Panormit. in c. verum num. 3. de Conditionib. apposit. docens, saltem ob ingratitude Prælati, & Capituli simul donationem esse revocabilem, eò quòd Prælati una cum suo Capitulo Ecclesiæ nocere queat. Dynus ad c. delictum 76. de R. l. in 6. Sed ab ejus sententia hic recedere non dubito cum Claro §. donatio q. 21. quia talis donatio principiter nec Prælati, nec Capitulo, sed DEO facta est, qui nunquam ingratus: neque delictum Prælati & Capituli in bonis ad ipsam Ecclesiâ pertinentibus, maxime illis, quæ alias alienari sine solennitate non possunt Ecclesiæ nocet, saltem perpetuò, & quoad jus ipsum ut tenet ipse Panorm. in c. 1. de Dolo, & contumac. n. 14.

II. *In totum revocatur donatio, quando liberis desitutus alteri bona sua omnia vel majora*

majoram eorum partem donavit, & postea li-
beros suscepit. *l. si nunquam §. C. de Revoc. ad.
donat. quam legem, licet Vinnius ad §. 2. Inst.
h. t. & Bachov. ad Treutl. Volum. 2. disp. 19.
ib. 7. lit. E. ad solum Patronum, de quo lo-
quitur, ideo restringant, quia decisio ejus no-
va est, & jus singulare continet; attamen po-
rior est sententia contraria, quam in praxi
sequendam esse fatentur. Clarus lib. 4. sent.
§. donatio q. 22. n. 1. Gail. lib. 1. observ. 40.
n. 13. Carpz. lib. 5. Respons. 63. n. 4. & alii,
quorum numerum auget Clariss. D. Frid. Er-
nest. à Someting, ad Inst. h. t. n. 10. ex hac
præcipue ratione, quod ex donantis mente
hæc donatio tacitam conditionem habere in-
telligatur, ut si liberi ipsi postea nati fuerint,
ad se, suosque liberos, quod donatum est, re-
vertatur: verisimilius enim est, Patrem bona
sua, vel partem eorum donaturum non fuisse,
si de liberis cogitasset. arg. *l. 102 ff. de Condir.
& demonstrat.* Planè si quis unicum filium
habuerit, & donet, revocare donatum non
potest, etsi decem adhuc supernati fuerint, si-
quidem in *cit. l. si nunquam §. privilegium* hoc
revocationis illi conceditur, qui liberos non
habebat, cessatque ratio revocationis, quod
non præsumatur de liberis cogitasse. Brunne-
man. *ad cit. l. 8. n. 6.**

TITULUS XXV.

De Peculio Clericorum.

SUMMARIA.

1. Peculium Clericorum quid? 2. Quotuplex? 3. Quò
jure concessum? 4. usque 8. Quæ res peculio patri-
moniali, quasi patrimoniali, aut Ecclesiastico ac-
cessenda? 9. Quæ forma? 10. Qui finis peculii
clericalis? 11. Et seqq. Quid juris, & quæ di-
stinctiones competat Clericis circa peculium?

HActenus de alienatione rerum Ecclesia-
sticarum. eaque occasione de Contra-
ctibus: nunc sequuntur res, seu bona, quæ

Peculium Clericorum constituunt, hocque re-
spectu materia *testamentorum & successionis*
adjicitur.

§. I.

Peculium dicitur, quasi *pusilla pecunia*. *l. 5. §. fin. ff. de Pecul.* quam servus, vel filius fa-
milias à rationibus Domini, vel Patris separa-
tam habet; cum qua similitudinem habent
bona Clericorum, quæ separatim à bonis im-
mediate, & directe ad Ecclesiam pertinentibus
possident & propterea etiam rectè à Papa *pe-
culium Clericorum* appellantur.

§. II.

Dividitur peculium Clericorum in pecu-
lium Patrimoniale, quasi Patrimoniale, & Ec-
clesiasticum; seu prospectu Ecclesiæ acquisi-
tum. *Peculium patrimoniale* complectitur
non tantum ea, quæ veniunt ex hereditate pa-
terna, sed etiam illa, quæ Clericis ex donatio-
ne, aliòve simili titulo Laicis communi obve-
niunt, sive à Patre, sive ab extraneis: item
illa omnia, quæ ante statum Clericalem quo-
cunque demum modo acquisita sunt. *Pecu-
lium quasi patrimoniale* comprehendit bona
quasi patrimonialia, seu, ut alii vocant, *industria-
lia*, quæ scilicet Clerici post Clericatum pro-
prio labore & industria, sive profanà, sive spiri-
tuali adipiscuntur, puta honesto opificio, con-
tractu, Professura liberalium artium, lectione
Missarum, exceptione confessionum, vel alio-
rum Sacramentorum administratione, & jux-
ta receptiorem sententiam, quæcunque ex sto-
la acquiruntur, etiam si illi, à quibus accipiun-
tur, sint Parochiani; quia non tam sunt reddi-
tus, quam stipendia laborum Clericalium.
Navar. de Reddit. Ecclesiast. q. 1. monit. 19. n. 2.
Peculium prospectu Ecclesiæ acquisitum conti-
net illa, quæ recipiuntur ratione Canonica-
tus, Decanatus, vel alterius beneficii titulò;
cujusmodi sunt decimæ, annuum stipendium
in fixo consistens, aliique redditus, seu proven-
tus ex bonis Ecclesiæ provenientes.

Ff 2

§. III.